

ASİLİK EĞİLİMİ, SANAL DİĞERKAMLIK VE AHLAKİ KİMLİK, DAVRANIŞLARININ SANAL KORSANLIK DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Sebahattin KILINÇ¹

Özet

Dikey kolektivist özellikler gösteren Türkiye de yapılan bu çalışma ile işletmelere ve dolayısıyla ülkelere ekonomik kayıplar oluşturan sanal korsanlık davranışlarının belirleyenleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. İşletmelerin ve dolayısıyla ülkelerin ekonomilerini olumsuz etkilemekte olan sanal korsanlık (internette yasadışı döküman indirme, yayma vb.) davranışlarının farklı boyutlarıyla belirleyenlerini ortaya koymaya yönelik bu çalışmanın Hofstede'in sınıflandırmasına göre kolektivist olarak varsayılan Türkiye 'de yapılması literatürün genişletilmesinde rol oynayacaktır. Ulusal alan yazında çok fazla araştırma yapılmamış olan sanal korsanlık davranışının belirleyenlerini ortaya koymaya yönelik bu çalışma Türkiye'nin farklı üniversitelerinde öğrenim gören 400 üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında sanal asilik ve sanal diğerkamlık algılarının sanal korsanlık davranışı üzerinde olumlu etkisi gözlenirken ahlaki kimlik algısının etkisi gözlenmemiştir. Yapılan araştırmalara göre sanal korsanlık davranışlarının en yaygın olduğu gruplardan bir tanesi olan üniversite öğrencilerinin sanal korsanlık davranışlarının arkasındaki motivasyonların ortaya çıkarılması eğitim ve öğretim sürecinde üniversite öğrencilerine farkındalık oluşturma çalışmalarını şekillendirebilir. Bununla birlikte ülke ekonomisine milyonlarca lira zarar veren ve piyasaların güvenilirliğini zedeleyen korsanlık davranışlarına yönelik genel olarak bir farkındalık oluşturma amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sanal Korsanlık, Sanal Diğerkamlık, Ahlaki Kimlik

Jel Kodları: D20, D23, D80, D83

Alındığı Tarih: 01.05.2021 / Kabul Edildiği Tarih: 31.05.2021 / Açık Erişim Tarihi: 17.06.2021

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Milli Savunma Bakanlığı, kujase69@gmail.com.

The Impact of Virtual Rebelliousness, Digital Altruism and Moral Identity, Cyber Piracy Behaviors

Abstract

With this study in Turkey, which shows vertical collectivist characteristics, it was tried to reveal the determinants of virtual piracy behaviors that create economic losses to enterprises and therefore countries. This study, which is aimed at revealing the different dimensions of the behaviors of cyber piracy (downloading, disseminating illegal documents on the Internet, etc.), which negatively affects the economies of enterprises and therefore countries, will play a role in the expansion of the literature to be carried out in Turkey, which is assumed to be a collectiveist according to Hofstede's classification. This study was carried out on 400 university students studying at different universities in Turkey to reveal the determinants of virtual piracy behavior, which has not been investigated much in the national literature. When looking at the results of the research, the positive effect of perceptions of virtual rebelliousness and digital altruism on virtual piracy behavior was observed, while the effect of moral identity perception was not observed. According to the researches, uncovering the motivations behind the virtual piracy behaviors of university students, one of the most common groups of cyber piracy behaviors, may shape the efforts to raise awareness for university students during the education and training process. However, it is aimed to raise awareness in general of piracy behaviors that damage the country's economy by millions of pounds and damage the reliability of the markets.

Keywords: Cyber Piracy Behaviors, Virtual Otherness, Moral Identity

Jel Codes: D20, D23, D80, D83

1. Giriş

Yazılım korsanlığı ya da sanal korsanlık (lisansız yada izinsiz yazılım, müzik, video, belge vb. indirme) işletmeleri ekonomik olarak tehdit eden bir faktör olmasının yanında tam olarak önlenememesi nedeniyle konunun farklı açılardan ele alınmasını gerekli kılmaktadır (Al Fadhli, 2009: 4). Ekonomik açıdan bakıldığında İşletme Yazılım Ortaklığı adlı kuruluşun (BSA, Business Software Alliance, 2015: 9) verilerine göre 2015 yılı için korsan yazılım indirme ve kullanımının nüfusa oranla en yüksek yaşandığı ülkeler olarak Libya (% 90, 65 Milyon Dolar) ve Zimbabve (% 90, 7 Milyon Dolar) öne çıkarken en az yaşandığı ülke olarak

ABD (% 17, 9 Milyar Dolar) öne çıkmaktadır. Rakamlara bakıldığında dünya toplamında 2015 yılında korsan yazılım oranının ortalamasının %39 olduğu ve toplam büyüklüğünün 52,2 Milyar dolar olduğu görülmektedir. Sanal korsanlığın önlenmesinin işletmelere %25 daha fazla kazanç sağlayacağı da iddia edilmektedir (BSA, 2015). Rakamların büyüklüğüne bakıldığında sanal korsanlığın motivasyonlarının dikkate alınarak farklı boyutlu araştırmaların yapılması gereklilik olarak görülmektedir. Alanyazında yapılan araştırmalarda sanal korsanlığın uygun olmayan bir davranış olarak görülmemesi (Jacobs vd., 2012:6; Lysonski ve Durvasula, 2008:14) konuyu dikkatli incelemeyi gerekli kılmaktadır. Ayrıca sanal korsanlık davranışının belirleyenlerinin tam olarak ortaya koyulamaması konuya ilişkin alınması gereken tedbirlerin alınmasını da engellemektedir (Higgins vd., 2011: 12).

Sanal ortam bireylerin yaşamlarına ilişkin paylaşım fırsatı sunduğu için bireylerin fotoğraf, belge, müzik, video, kitap vb. dokümanları paylaşma ya da kullanma davranışlarını kolaylaştırmaktadır. Bu kolaylaştırmanın yanında bireylerin bu davranışları gösterdiği zaman ve yerler genellikle bireylerin tek başına olduğu durumlar olduğu için bireyin tamamen tek başına karar verme sürecini yaşadığı düşünülebilir. Tek başına olduğu bir anda yasal olmayan şekilde müzik, belge, video, fotoğraf vb. indirme davranışı gösteren bireyin davranışlarının arkasındaki motivasyonlarının bireyin değerleri olduğu kabul edilebilir. Bireyin değerlerinin kültürel ve kişisel faktörlere dayandığı düşünülürse kültürün ve kişiliğin dayandığı tüm faktörlerin sanal korsanlık davranışının belirleyeni olabileceği öngörülebilir. Bu açıdan bakıldığında psikolojik faktörler ve içinde bulunulan çevreye ilişkin değerleri içine alan sosyolojik faktörlerin potansiyel belirleyen olabileceği düşünülebilir.

Bu açıdan bakıldığında kültürlerarası yapılan çalışmalar farklı kültürlerin karşılaştırılmasını sağlayabilir. Hofstede'in toplum tipolojisi bu çerçevede çok başvurulan bir araç olmakla birlikte alan yazında farklı kültürleri aynı değişkenlerle bir arada inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. BSA (2015) raporuna göre Bosna Hersek'te sanal korsanlık seviyesi %61 olup ekonomiye etkisi 24 milyon Dolar olarak ifade edilirken Türkiye'de bu oran %58 olup 291 Milyon olarak ifade edilmektedir. Bu açıdan dikey kolektivist özelliklere sahip Türkiye'de sanal korsanlık motivasyonlarının farklılaşp farklılaşmayacağı, sanal çağ olarak da görülen yeni jenerasyonun sanal korsanlığa bakış açısının hangi faktörler tarafından şekillendiği bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu çerçevede Türkiye'de üniversite öğrencileri üzerinde uygulanacak modelde sanal korsanlığın en önemli belirleyeni olarak

görülen korsan indirme niyetinin etkileyen psikolojik ve çevresel değişkenler araştırma modelini oluşturmaktadır.

Araştırmanın kuramsal altyapısını ise yorumlama seviyeleri kuramı (Theory of Construal Level) oluşturmaktadır. Yorumlama Seviyeleri Kuramı bireylerin herhangi bir konu ya da olgu konusundaki yorumlamalarının ilgili konu ya da olgunun kendilerine yakın veya uzak oluşuna göre değişebileceğini önermektedir. Kurama göre zamansal ve mekansal uzaklıkların bireylerin davranışları üzerinde etkili olduğu iddia edilmektedir. Bundan yola çıkarak

- Bireye farklı uzaklıktaki olguların farklı şekilde yorumlanabileceği,
- Olgunun uzaklık düzeyinin bireylerin yorum, değerlendirme ve seçimlerini etkileyebileceği önerilmektedir.

Buehler vd. (1994) bireylerin geleceğe yönelik yapabileceklerinden daha fazla sorumluluk aldıklarını ve bu sorumluluk miatlarının (dead line) yaklaşmasıyla bireylerin pişmanlık duyduklarını ifade etmektedirler. Bunun yanında bireylerin benzer şekilde sonucunu hemen görebilecekleri olay ve olgulara daha fazla önem verdikleri de düşünülmektedir. Bireyler sonucunu uzun bir zaman sonra görebilecekleri olgulara daha az önem atfederek daha üstünkörü değerlendirebilmektedir. Bunun yanında sonuçlarla karşılaşılacak zaman yaklaştıkça bireylerin algı seviyelerinde de değişiklikler olabileceği bireylerin düşük seviye ve yüksek seviye yorum düzeylerinin farklılaşabileceği değerlendirilmektedir. Herhangi bir davranışa ilişkin düşük düzeyli yorum davranışın olduğu çevredeki fiziki özellikleri dikkate alırken yüksek seviyeli yorum davranışın yol açtığı bilişsel ve duygusal sonuçları dikkate almaktadır. Örneğin sanal korsanlık davranışında düşük düzeyli yorum çerçevesinde indirilen belge, internet sitesi vb. dikkate alınırken yüksek düzeyli yorumda davranışın yol açacağı haz veya tatmin duygularının dikkate alındığı düşünülmektedir. Bireylerin uzun dönemli plan ve niyetlerinin sürdürmesini sağlayan faktörün ise yüksek düzeyli yorumlama seviyesinin olduğu tahmin edilmektedir. Yani yüksek düzeyli yorum seviyesi çerçevesinde bireyin alacağı haz ya da tatmin duygusuyla bireyler uzak sonuçları olan davranışları sürdürebilmektedir.

Aynı şekilde mekansal uzaklıkların da (Spatial Distance) bireylerin yorumlama seviyelerinde farklılık oluşturduğu iddia edilmektedir (Henderson vd., 2006). Bundan yola çıkarak yasadışı indirme (illegal downloading) davranışının sonuçları ve mağdurlarının hem zamansal hem de mekansal olarak bireye uzak olması bireyin davranışa verdiği önemi azaltmaktadır. Ayrıca düşük ve yüksek algılama seviyesine ilişkin yapılan araştırmalardan bir

tanesinde bireylerin kısa zaman dilimlerine uzun zaman dilimlerine nazaran daha az iş planmalarıdır. Bireylerin uzun dönemli geleceğe ilişkin algı ve dikkat düzeylerinin daha düşük olduğu ve bundan dolayı daha az iş planladıkları iddia edilmektedir (Higgins vd. 2012: 19).

Fishbein ve Ajzen (1975) planlanmış davranışlar kuramı çerçevesinde sanal korsanlık davranışlarının bireylerin sanal korsanlık eğilimlerinden kaynaklandığı iddia edilmektedir (Christensen ve Eining, 1991: 5).

2. Literatür Taraması

2.1. Sanal Korsanlık

Sims vd. (1996: 14) sanal korsanlığı bilgisayar dokümanlarının ve yazılımlarının yasadışı yollardan kopyalanması olarak tanımlamaktadır. Daha güncel çalışmalarda telif hakkı olan yazılım ve medya dosyalarının yasadışı yollardan indirilmesi ve kopyalanması sanal korsanlık olarak tanımlanmıştır (Al Rafee ve Cronan, 2006:9). Giriş bölümünde de ifade edildiği gibi sanal korsanlık davranışlarının vergileri azaltması, kazançları düşürmesi, istihdamı azaltması gibi ekonomilere olan zararlı etkilerinin artmasıyla dikkate alınması gereklilik olmuştur (Danaher vd., 2012:7). Sanal korsanlık su izi (watermarking) ve dijital parmak izi gibi yeni yeni yöntemler takip edilmeye çalışılsa da ülkelerin bu konudaki koordinesiz davranışları nedeniyle standart oluşturulamamaktadır (Chaudry vd., 2011: 5).

Gopal ve Sanders (2000) ahlaki faktörlerin belirleyici değişkenler olarak sanal korsanlık niyetinde etkin rol oynadığını iddia etmektedir. Ahlaki değerlendirmenin bireyin tutum, öznel normlar ve algılanmış davranış kontrolü gibi değişkenleri içine alarak sanal korsanlık niyetinin oluşması ve davranışa dönüşmesinde yol aldığını gösteren araştırma sonuçları da mevcuttur (Tan, 2002; Peace vd., 2003). Chaudry vd. (2011) sanal korsanlık davranışının ancak ahlaki farkındalıkla azaltılabileceğini bu sayede sadece korsanlık davranışının azaltılmayacağını hatta korsanlık davranışını arttıran bir başka faktör olan talebin de azaltılabileceğini iddia etmektedirler. Sanal korsanlık konulu adli davaların yaygın olmadığı ülkelerde tüketicilerin yasal süreçten çekinmediğini sanal korsanlığın da yasal düzenlemelerle azaltılmadığı iddia edilmektedir (Chaudry, 2011). Meirelers ve Campos (2016) sanal korsanlık davranışının en büyük belirleyeni olan sanal korsanlık niyetinin ayrıca yazılım ücretleri, cezaların caydırıcılığı ve kesinliğinden de etkilendiğini iddia etmektedirler. Genelde planlanmış davranışlar kuramı çerçevesinde yürütülen sanal korsanlık araştırmaları sanal korsanlık davranışlarının sadece kişisel değişkenler tarafından belirlenmediğini ortaya koymaktadır (Meireles ve Campos, 2016).

BSA'nın (2015) raporuna göre GSMH açısından gelişmemiş veya gelişmiş ülkelerin tamamında farklılaşan seviyelerde sanal korsanlık davranışlarının görülebileceği iddia edilebilir. Dolayısıyla bu somut sonuç sanal korsanlık davranışlarının kişilik faktörlerine göre de değişebileceğini göstermektedir.

2.2. Ahlaki Kimlik ve Sanal Korsanlık

Bireylerin karar verme süreçlerinde ahlaki değerlerin büyük rol oynadığı iddia edilmektedir (Panas ve Ninni, 2011). Hatta kadın ve erkeklerin dahi aynı konuda aynı çevrede farklı karar verme süreçlerine sahip olduğu da iddia edilmektedir (White, 1999). Schwartz ve Tessler (1972) ahlaki gerekliliklerin bireylerin niyetlerinin belirleyicisi olduğunu iddia etmektedir.

Sanal korsanlık davranışının dayandırıldığı bir başka motivasyon da mağdursuz suç (victimless crime) algısıdır (Higgins vd., 2011). Bununla birlikte günümüz koşullarına bakıldığında sanal korsanlık davranışının mağdurlarının entelektüel sermayeleri yoluyla sürdürülebilir rekabet avantajı sağlayan işletmeler olduğu görülmektedir (Chiou, vd., 2005). Sadece ABD'de yasal olmayan yollarla müzik indiriminden müzik şirketlerinin 2008 yılında 3,7 milyar dolar zarara uğradığı iddia edilmektedir (IFPI, 2008). Birçok gelişmiş ülkede özellikle ABD' de sahiplik hakları yasalarla kesin olarak belirlenmiş olsa da ABD' de bile müzik indirmenin suç olduğuna ilişkin algının yaygın olmadığı iddia edilmektedir (Hinduja, 2007).

Konuyla ilgili yapılan araştırmaların sanal korsanlık davranışının belirleyenlerini tam olarak ortaya koyamaması farklı bakış açılarını gerektirmektedir. Bunlardan bir tanesi olarak nötrleştirme (Neuralization Theory) kuramının önerdiği yaklaşımdır. Sykes ve Matza (1957) bireylerin içinde yaşadığı toplumdaki kurallara aykırı davranışının bireylerin davranışı rasyonelleştirme düzeyiyle orantılı olduğunu iddia etmektedir. Bireylerin içinde yaşadığı toplumun normlarını tamamen reddedemediği ama bu normları çiğnemek zorunda kaldıklarında kendilerinde rasyonel nedenler oluşturarak vicdanlarını rahatlattıkları iddia edilmektedir. Bireylerin sözel ya da bilişsel bahanelerle bu süreci atlatmaya çalıştıkları ifade edilir. Bireylerin buldukları bahanelerden memnuniyet derecesi sapkın davranışı gösterme düzeyini etkilemektedir. Bu sayede bireyin sapkın davranışı icra ederken yaşamış olduğu yoğun ikilemi yaşamayacağı duygularını nötrleştireceği vurgulanır. Sykes ve Matza (1957) nötrleştirme sürecinin beş boyuttan oluştuğunu iddia etmektedir. Bunlar;

1. Sorumluluğun Reddedilmesi: Oluşan sapma davranışının bireyin davranışından kaynaklanmadığını ya da bireyin sorumluluğunda olmadığını düşünmesidir.
2. Olumsuz Sonuçların Reddedilmesi: Oluşan olumsuz sonuçların bireyin davranışından dolayı oluşmadığı düşünülür. Bireyin davranışından dolayı zarar oluşmadığını düşünmesidir.
3. Mağduriyetin Reddedilmesi: Bireyin davranışlarından dolayı kimsenin zarar görmediği ya da mağdur olmadığını düşünmesidir.
4. Suçlayanların Suçlanması: Bireyin sapma davranışından dolayı kendini suçlayanları suçlamasıdır. Bireyin kendisinin diğerleri tarafından yargılanamayacağını ifade etmesidir.
5. Daha Büyük Bir Neden Bağlamak: Bireyin yapmış olduğu sapma davranışının nedeni olarak daha büyük bir olumlu sonucu göstermesidir.

Bu sayılan nötrleştirme davranışlarıyla bireylerin yapmış oldukları davranışlardan dolayı vicdani, sosyal ve yasal ikilemde kalmaktan kaçındıkları ifade edilir.

2.3. Asilik (Sanal Robinhood) ve Sanal Korsanlık

Chaudry vd. (2011) giderek yaygınlaşan sanal korsanlık davranışlarının arkasında tüketicilerin ilgili sektörlerde çok kazanç sağlayan işletmelere tepkisinin olduğunu iddia etmektedir. Hatta Warez gibi platformların da zenginden alıp fakire veren bir araç olarak görüldüğü gözlenmektedir. Sanal işletmelerin yöneticileri bu konunun sadece entelektüel hırsızlık olarak görülemeyeceğini insanların içindeki zengin öfkesi veya büyük internet işletmelerinin maliyetleriyle oynama arzusundan kaynaklandığını ifade etmektedir. Rose (2006) sanal korsanlığın büyük işletmelere tahmin edilenden daha fazla zarar verdiğini örneğin Microsoft 'un 2006 yılında 43 milyon dolar kaybı olduğunu iddia etmektedir. Twenge (2006) Me nesli adını verdiği 1970 ve daha üzeri doğan neslin öz yönelimli olduğunu ifade ederek sanal korsanlık pastasındaki en büyük payın bu nesle ait olduğunu iddia etmektedir. Chaudry ve Stumpf'ın (2008) yaptıkları araştırmada bu neslin sanal korsanlık yapmadaki en güçlü motivasyonlarının “kolay olduğu için korsan indirimi tercih etme”, “arzu edilen kalitede elde etme” ve bunun “ahlaki olmayan ya da yasadışı olduğuna inanmama” olduğu iddia edilmektedir. Aynı çalışmada araştırmacılar korsanlığı önleyici ürün sunumu, ürün fiyatı ve sosyal pazarlama yöntemlerinin korsanlık davranışları üzerindeki etkisini de sorgulamıştır. Çıkan sonuçlara göre bu tedbirlerin de tüketicilerin korsanlık davranışı üzerinde etkisinin olmadığı iddia edilmektedir. Chaudry ve Stumpf (2008) araştırmasının en ilgi çeken yanı

korsanlığın ancak ahlaki motivasyonlarla önlenebileceğinin önerisidir. Ahlaki farkındalığın korsanlık üzerinde olumsuz etkisi gözlenirken hazzal bakış açısının olumlu etkisi gözlenmiştir.

2.4. Sanal Diğerkamlık (Digital Altruism) ve Sanal Korsanlık

Diğerkamlık bireyin içinde bulunduğu toplumda diğer bireylerin faydasını da gözetmesi olarak tanımlanmaktadır (Wispe, 1978). Empati (Cohen, 1972) ve prososyal davranışlarla da tanımlanan diğerkamlık empati ve prososyal davranışlardan daha üst seviyede bir niyetle ortaya çıkar (Wright, 2013). Empatinin tek başına diğerkamlık davranışları tanımlamak için yeterli olamayacağı ama diğerkamlık davranışlarının belirleyicisi olabileceği ifade edilir (Wright, 2013). Diğerkamlık davranışının hedef odaklı olduğunu ve sadece bir hedefi ihtiva ettiğini iddia eden Baston (2011) bireyin kendisi dışındaki başka bir bireyin iyiliğine yönelik davrandığını ifade etmektedir. Wright (2013) üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada diğerkamlık davranışı gösteren öğrencilerin genelde liderlik vb. üst konumlarda olmayı arzuladıkları, diğerkamlık davranışının kendilerini grup içinde farklılaştıracağını düşündüklerini gözlemlemişlerdir.

MacAdams (2009) evrimsel psikolojide ebeveynlerin ve akrabaların çocukların iyiliği için fedakarlık yapma davranışının diğerkamlık davranışını tanımlamak için kullanıldığını ifade etmektedir. Evrimsel psikolojide çocuklar ve vd. akrabalar için yapılan bu fedakarlık davranışında genlerin etkili olduğu iddia edilmektedir (MacAdams, 2009). Karmaşık ve çatışma ortamlarında diğerkamlık davranışlarının yardımlaşma ve ortaklık davranışlarını arttırdığı iddia edilmektedir (Wright, 2013). Mahkum ikilemi (Prisoner Dilemma, rapport ve Chamamah, 1965) durumunda Baston ve Ahmad (2001) empatik duygular ihtiva eden diğerkamlık davranışlarının dayanışmayı arttırdığını iddia etmektedir. Özellikle aralarında çatışma yaşayan veya mağdur olan bireylerin empatik düşünceleri sayesinde daha fazla diğerkamlık davranışları gösterebileceği de öngörülmektedir (Wright, 2013). Galinsk vd.'nin (2008) yapmış oldukları çalışmada özellikle iş görüşmeleri ve pazarlık gibi ortamlarda empatik davranışlar gösteren tarafların daha kazançlı veya verimli sonuçlar aldıklarını iddia etmektedir. Crocker ve Canvello (2008) ise empatik davranışlar yoluyla diğerkamlık davranışlar gösteren bireylerin evlilik vb. diğer ilişkilerinde daha fazla yakınlık, destek ve güven sağladıklarını iddia etmektedir. Ayrıca bu tür ilişkiler diğerkamlık davranışlarının olmadığı ilişkilerle karşılaştırıldığında daha az üzüntü, kaygı ve gerginlik barındırmaktadır (Feeney ve Collins, 2003).

Sanal diğerkamlık araştırmaları bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan sanal diğerkamlık davranışlarıyla yaygınlaşmaya başlamıştır. Günümüzde genel olarak insanlığın maruz kaldığı tehditler (hava kirliliği, kadın ve çocuk istismarı ve şiddeti, hayvanlara şiddet, uyuşturucu kullanımı, fakirleşme vb.) tehditler nedeniyle ahlaki olarak sorumluluk hisseden bireylerin kendi yetenek, beceri ve güçleri doğrultusunda sanal ortamı kullanarak yaptıkları diğerkamlık davranışları sanal diğerkamlık davranışları olarak ifade edilmektedir (Klisanin, 2011). Gruber (1997) sanal diğerkamlık davranışlarının 3 formunun olduğunu iddia etmektedir. Bunlar;

- Rutin sanal diğerkamlık (Everyday digital altruism): Düzenli olarak bireylere uyum ve kolaylık sağlama amacı güden davranışları tanımlamaktadır. Örneğin bireylerin her gün içinde bulunduğu çevrede diğer bireylerin yaşamlarını kolaylaştırıcı küçük çaplı davranışlarıdır.

- Yaratıcı Sanal Diğerkamlık (Creative Digital Altruism): Yüksek bir ahlaki adanmişlıkla yardımlaşma ve dayanışma için yeni çözümler bulma davranışlarını ifade eder.

- İleri Yaratıcı Diğerkamlık Davranışları (co Creative Digital Altruism): Yaratıcı sanal diğerkamlık gibi yüksek bir ahlaki adanmişlar daha ileri dayanışma örnekleri gösterilir. Küresel düzeydeki geniş çaplı yaratıcı diğerkamlık davranışları buna örnektir.

İnsanlığın günümüz dünyasında karşılaşmiş olduğu ortak tehditler bireyleri sanal ortamı kullanarak diğerkamlık davranışları yapmaya itmektedir. Örneğin ücretsiz sistem yazılımları sunan Linux, veya bilgilendirici ve öğretici hizmetler sunan internet siteleri bunlara somut örnekler olarak gösterilebilir. İnternette ticaret yapan firmaların ürünlerini satarken her bir satışta dünyanın fakir ülkelerine yardım uygulamaları pazarlama stratejisi olarak tüketicilerin diğerkamlık davranışlarını kullanmayı amaçlanmaktadır.

Gruber'in (1997) yaratıcı diğerkamlık davranışları çerçevesinde değerlendirdiği sanal ortamdaki uygulamalar günümüzde giderek daha fazla yaygınlaşmaktadır. Diğerkamlık davranışlarının bireylerdeki ahlaki farkındalık düzeyiyle ilişkili olduğu araştırmalarda gözlenmektedir. Günümüzde internet ortamında kimin faydalanacağını bilmeden bireylerin ihtiyaç duyacağı bilgi ve uygulamaları açık kullanıma açan bireylerin çoğaldığı iddia edilmektedir (Klisanin, 2011).

2.5. Kuramsal Dayanak

Bu çerçevede bireylerin sanal diğerkamlık duygularının baskısıyla ve yorumlama seviyeleri kuramının da ifade ettiği gibi mekansal ve zamansal uzaklığın etkisiyle sanal

korsanlık niyetinin belirleyicileri olarak görülen asi davranışlara yönelebilirler. Ayrıca Sanal diğerkamlık davranışları bireyleri durumsal etik sorgulamalarına itebilir. Birey hiç bilmediği ya da tanımadığı insanlara sanal ortamda bireysel beceri ve yeteneklerini kullanarak yardım ettiği için o an için yaptıklarının doğru olduğunu düşünebilir. Bireyin diğerlerine yardım etme veya fedakarlık yapma davranışları durumsal etik algısını şekillendirebilir. Bu süreçte yukarıda da ifade edildiği gibi yorumlama seviyeleri kuramının önerdiği zamansal ve mekansal uzaklığın da rolünün olabileceği düşünülmektedir. Bu süreçte toplumun da düşük sosyal uyuma sahip olması bireyin sosyal normların etkisinden dolayı düşük öz kontrole sahip olmasını sağlayabilir.

Üniversite öğrencilerinin sanal diğerkamlık, asilik ve ahlaki kimlik algılarının sanal korsanlık davranışları üzerindeki etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

3. Yöntem

Türkiye'nin farklı illerindeki üniversite öğrencilerine kolayda örneklem yoluyla uygulanan bu araştırmanın örnekleme 400'dür. Örneklemden toplanan verilen SPSS 21 ve SPSS 21' e entegre olarak kullanılabilen Process 3.0 adlı bir makroyla çoklu regresyon analizleri şeklinde analize tabi tutulmuştur.

3.1. Ölçme Araçları

Araştırmanın değişkenlerini ölçmek için Ersanlı ve Çabuker'in (2015) geliştirmiş oldukları, özveri ve bencillik faktörlerinden oluşan ve ,76 cronbach alpha güvenilirlik değerine sahip 20 maddeden oluşan diğerkamlık ölçeği, ahlaki kimlik davranışlarını ölçmek için Yılmaz ve Yılmaz (2015) tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan Aquino ve Reed'in (2002) 10 maddeden oluşan ahlaki kimlik ölçeği, asilik algılarını ölçmek için Goldsmith vd. (2005) geliştirmiş oldukları asilik ölçekleri ve sanal korsanlık algılarını ölçmek için Chatterjee vd.'nn (2015) kullanmış oldukları 6 maddelik sanal korsanlık ölçeği kullanılmıştır.

4. Bulgular

4.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin farklı illerindeki üniversitelerde okuyan 400 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların 275 tanesi erkek, 275 tanesi kadındır. Örneklemin 321 tanesi 18-25 yaş ortalamasında, 79 tanesi 26-33 yaş ortalamasındadır.

4.2. Korelasyon Testleri

Tablo 1. Korelasyon ve Güvenirlik Test Sonuçları

Korelasyon ve Güvenirlik Test Sonuçları		ahkimor	digkamor	asior	sakodaor
Ahkimor	Pearson Correlation	1	-,528**	,192**	-,138**
	Güvenirlik Testi	,785 Cronbach Alpha			
digkamor	Pearson Correlation	-,528**	1	-,142**	,247**
	Güvenirlik Testi	,943 Cronbach Alpha			
Asior	Pearson Correlation	,192**	-,142**	1	,215**
	Güvenirlik Testi	,747 Cronbach Alpha			
sakodaor	Pearson Correlation	-,138**	,247**	,215**	1
	Güvenirlik Testi	,955 Cronbach Alpha			

**Korelasyon Anlamlı 0.01 düzeyinde (2-kuyruklu).

Tablo 1’de görüleceği üzere araştırma modelinde kullanılan dört değişkenin birbiriyle arasında 0,01 düzeyinde anlamlı ilişki gözlenmiştir. Ahlaki kimlik ve diğerkamlik arasında olumsuz ve yüksek derecede anlamlı ilişki ($R=-,528$, $P <, 01$), ahlaki kimlik ve asilik arasında olumlu ve düşük düzeyde ilişki ($R=, 192$, $P <, 01$), ahlaki kimlik ve sanal korsanlık arasında olumsuz ve düşük düzeyde ilişki ($R=-,138$, $P <, 01$) gözlenmiştir. Diğerkamlik ve asilik arasında olumsuz ve düşük düzeyde ilişki ($R=-,142$, $P <, 01$), diğerkamlik ve sanal korsanlık davranışı arasında olumsuz ve düşük düzeyde ilişki ($R=-,247$, $P <, 01$), asilik ve sanal korsanlık arasında olumlu ve düşük düzeyde ilişki gözlenmiştir. Değişkenlerin tamamı arasındaki ilişkilere bakıldığında eşik değer olan ($R=,700$) değerinin üzerinde bir korelasyon gözlenmediği için çoklu doğrusallık probleminin olmadığı söylenebilir. Değişkenleri ölçmek için kullanmış olduğumuz ölçme araçlarının tamamının güvenirlilik düzeyi eşik değerin ($\alpha= ,700$) üzerinde gözlenmiştir.

4.3. Regresyon Testleri

Tablo 2. Model Özeti

Model Özeti				
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahmini Std. Hata
1	,356 ^a	,127	,120	1,32931

a. Belirleyiciler: (Constant), ahkimor, asior, digkamor

Tablo 1’de sunulan model özetine bakıldığında bağımsız değişkenlerin birleşik olarak bağımlı değişkenle ilişkisi orta düzeyde olumlu ($R = ,356$, $P < ,01$) gözlenmiştir. Bağımlı değişken olan Sanal korsanlık davranışı üzerinde bağımsız değişkenlerin belirleme katsayısı ($R^2 = ,120$) olup bağımlı değişkende olan değişikliğin % 12’sinin bağımsız değişkenler tarafından açıklanabildiği gözlenmektedir.

Tablo 3. Anova Testi

ANOVA ^a						
Model		Kareleri Toplamı	df	Kareleri Ort.	F	Anlamlılık
1	Regression	101,484	3	33,828	19,144	,000 ^b
	Residual	699,753	396	1,767		
	Toplam	801,237	399			

a. Bağımlı Variable: sakodaor

b. Bağımsız: (Constant), ahkimor, asior, digkamor

Araştırma modelinin ve hipotezin anlamlı olup olmadığını görmek için yapılan Anova testinin sonuçlarına bakıldığında modelin anlamlı olduğu gözlenmektedir. Çoklu regresyon testi kullanıldığı için test sonucunun anlamlı olması modelin içindeki bağımsız değişkenlerden en az bir tanesinin bağımlı değişkeni anlamlı olarak etkileyebildiği söylenebilir.

Tablo 4. Regresyon Test Sonuçları

Katsayılar ^a						
Model		Stan. Olmayan Katsayı		Standardize	t	Sig.
		B	Std. Hata	Katsayı		
1	(Sabit)	3,001	,366		8,211	,000
	asior	,585	,107	,262	5,459	,000
	digkamor	,379	,082	-,255	-4,608	,000
	ahkimor	-,097	,100	-,054	-,969	,333

a. Bağımlı Değişken: sakodaor

Regresyon test sonuçlarına bakıldığında ahlaki kimlik değişkeninin bağımlı değişken üzerinde anlamlı etkisi olmadığı gözlenmektedir ($\beta = -,097$, $p < 0,01$). Asilik algısının sanal korsanlık algısı üzerinde anlamlı ve olumlu etkisinin olduğu bir birimlik asilik algısının sanal korsanlık algısını % 59 arttırdığı ($\beta = ,585$, $p < 0,01$), Diğerkamalık algısının sanal korsanlık üzerinde olumlu etkisinin olduğu ve bir birimlik diğerkamalık algısının sanal korsanlık davranışını % 38 arttırdığı ($\beta = ,379$, $p < 0,01$) gözlenmektedir.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Sanal korsanlık davranışlarının Avrupa’da en yüksek oranda görüldüğü ülkelerden bir tanesi olan Türkiye’de bu araştırmanın yapılmış olması uluslararası literatür açısından da kazanım olacaktır. Sanal korsanlık davranışları sonucunda Türkiye için yıllık 60 milyon USD kaybın göz ardı edilemeyecek kadar yüksek oluşu, sanal korsanlık davranışlarının belirleyenlerine yönelik ilgiyi arttırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında bu araştırma özellikle bu sektörde faaliyet gösteren işletmelerin kayıplarını azaltmak ve sürdürülebilirliklerini arttırmak için bir farkındalık arttırmayı amaçlamaktadır. Konuyla ilgili ulusal alan yazında nadir kaynak bulunduğu için bu çalışma sanal korsanlık davranışının belirleyenleri üzerine bir keşifsel çalışma olarak da değerlendirilebilir.

Sanal korsanlık davranışlarının yaygın olarak gözlemlendiği üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışmada test sonuçlarından da görüleceği üzere diğerkamlik ve asilik davranışlarının sanal korsanlık üzerinde olumlu etkisi görülmesine rağmen ahlaki kimlik davranışının anlamlı bir etkisi gözlenmemiştir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye toplumunda ahlaki kimlik algısıyla sanal korsanlık davranışı arasında bir ilişki algılanmamış olabilir. Diğerkamlik davranışının güçlü ve olumlu etkisi sanal ortamda özellikle yardım ve destek amaçlı kurulan ve bir kültür haline gelen sanal forumların yaygınlaşmasıyla açıklanabilir. Sanal ortama giren bireylerin tamamına yakını hangi işlemi nasıl yapacağına dair bilgi sahibi olmadığından arama motorlarıyla bilgiye ulaşmaya çalışmakta ve bilgiyi bu şekilde ele etmektedir. Bilgiyi elde ettiği kaynağın davranışlarını bir süre sonra kendisi göstererek görmüş olduğu iyiliğe karşılık vermek istiyor olabilir. Bunun yanında asilik davranışının olumlu etkisi özellikle kur etkisi vb. etkilerin sonucuyla Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin bilişim araç ve hizmetlerine ulaşmada adaletsizliğe maruz kalmasıyla açıklanabilir. Genel olarak yaşam standartları ve gelirleri belirli olan üniversite öğrencilerinin sanal korsanlığı yüksek yazılım ücretleri ve kısıtlı kullanım şartları nedeniyle sisteme karşı mesaj maksadıyla yaptığı düşünülebilir.

Ticaret güven faktörüyle yürütülmekte olup güven tarafların birbirlerinin davranışlarını tahmin edebilme derecesi olarak tanımlanmaktadır. Dünya ortalamasına bakıldığında Türkiye’de çok yüksek oranlarda görülen sanal korsanlık davranışları Türkiye’nin ticari imajını da zedelemektedir. Sanal korsanlık davranışlarının belirleyenlerine yönelik alınacak tedbirler ve oluşturulacak farkındalık uluslararası ticarete ülkelerin imajını olumlu yönde şekillendirebilir. Ayrıca bu alandaki uluslararası sermayenin güvenle bu ülkelere akışını

sağlayabilir. Son yıllarda bilişim vb. alanlarda bazı yatırımların Hindistan'dan başka ülkelere kaymasının nedenlerinden biri olarak bu görülebilir.

Bireylerin davranışlarında sosyal normların ve sosyal uyumun rolü birçok araştırmada ortaya konulmaktadır. Sosyal konsensüs olarak adlandırılan sosyal uyumun zararlı davranışlar için olumlu yönde şekillenmesi zararlı davranışları arttırmakta bu öncelikle küçük işletmelere ilerleyen aşamalarda büyük işletmelere ve devletlere zarar verebilmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarını ve önerilerini konu alan raporlar ve bilgilendirmelerle oluşturulacak farkındalık sayesinde sosyal konsensüsün bu gibi zararlı davranışlar açısından daha belirgin normları olması sağlanabilir.

Çalışma sosyal bilimler alanında örgütsel psikoloji alt dalında yapılmış olup ve diğer alanların temel bileşeni olan “insan” faktörünü odağa koyması açısından çok önemlidir. Sanal korsanlık hemen hemen tüm alanlarda yaygın olarak karşılaşılan olumsuz davranışlardan bir tanesi olup genel olarak aynı toplum içinde bireylerin sanal korsanlık davranışlarının nedenlerinin benzer ya da aynı olduğu görülmektedir. Bireylerin sanal korsanlık davranışlarının motivasyonlarının ortaya konulması ve farkındalık oluşturulması “birey” etkisiyle diğer tüm alanlarda olumlu etkisini gösterebilir. Sanal ortamla tanışmayan ya da etkileşim kurmayan birey sayısı çok azdır. Giderek daha yoğun ve etkin bir şekilde yaşamımızı saran sanal ortamın zamansal ve mekansal uzaklık algısı nedeniyle birey tarafından verilmesi gereken önemin verilmemesinden dolayı oluşturacağı olumsuzluklar tahmin edilememektedir. Sanal ortamda bireyler davranışlarının sonuçlarını hemen ve oldukları yerde görmemektedir. Dolayısıyla bu sonuçlardan etkilenen tarafların farkına da varmamaktadırlar. Sanal ortamla etkileşim sürecinde yüksek farkındalık bireyin yaşamının birçok alanında olumlu olarak etkisini gösterebilir.

Kaynakça

- Al Fadhli, S. (2009). The Ethical Dilemma of Software Piracy in Islamic Societies. *The Electronic Journal on Information Systems in Developing Countries*, 39 (7), 1-9.
- BSA, (2015). *Seizing Opportunity Through License Compliance Report*, In Brief.
- Baston, C. D. (2011). *Altruism in humans*. New York, New York: Oxford University Press.
- Baston, C. D., & Ahmad, N. (2001). Empathy-induced altruism in a prisoner's dilemma II: What if the target of empathy has defected? *European Journal of Social Psychology*, 31, 25-36.
- Chatterjee, S., Sarker, S. and Valacich, J.S. (2015). The Behavioral Roots of Information Systems Security: Exploring Key Factors Related to Unethical IT Use. *Journal of Management Information Systems / Spring 2015*, Vol. 31, No. 4, pp. 49–87.
- Chaudhry, P.E., Chaudhry, S., Stumpf, S.A. ve Sudler, H. (2011). Piracy in cyber space: consumer complicity, pirates and enterprise enforcement. *Enterprise Onformation Systems*, 1, 1-18.
- Chiou, J. S., Huang, C. Y., & Lee, H. H. (2005). The antecedents of music piracy: Attitudes and intentions. *Journal of Business Ethics*, 57, 161-174.
- Christensen, A. & Eining, M. (1991). Factors influencing software piracy: Implications for accountants. *Journal of Information Systems*, Vol. 5 No. 1, 67-80.
- Cohen, R. (1972). Altruism: Human, cultural, or what? *Journal of Societal Issues*, 28(3), 39-57.
- Crocker, J., & Canevello, A. (2008). Creating and undermining social support in communal relationships: The role of compassionate and self-image goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95, 555-575.
- Danaher, B., Smith, M. & Telang, R. (2014). Piracy and Copyright Enforcement Mechanisms.
- Gopal, R. & Sanders, L. (2000). Global software piracy: You can't get blood out of a turnip", *Communications of the ACM*, 43 (9), 83-89.
- Higgin,T., Kruglanski, A.W. ve Van Lange, P. A. M. (2012). *Handbook of Theories of Social Psychology: Collection: Volumes 1 and 2*. Sage Publishing; Los Angeles.

- Hinduja, S. (2004). Perceptions of local and state law enforcement concerning the role of computer crime investigative teams. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 27, 341-357.
- IFPI. (2008). IFPI Digital Music Report 2008. Retrieved on February 19, 2008 from <http://www.ifpi.org/content/library/DMR2008.pdf>
- Jacobs, R., Heuvelman, A., Tan, M. and Peters, O. (2012). Digital movie piracy: A perspective on downloading behavior through social cognitive theory. *Computers in Human Behavior*, 28(3), 958-967.
- Klisanin, D. (2011). Is the Internet Giving Rise to New Forms of Altruism? *Media Psychology Review* . 3, 1.
- Lysonski, S. and Durvasula, S. (2008). Digital piracy of MP3s: consumer and ethical predispositions. *Journal of Consumer Marketing*, 25(3). 167-178.
- McAdams, D. P. (2009). *The person: An introduction to the science of personality psychology* (5th ed.). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Meireles, R. ve Campos, P. (2016). Digital Piracy, Factors that Influence the Intention to Pirate- Astructural Equation Model Approach, FEP Working Papers,
- Panas, E. E. ve Ninni, V.E. (2011). Ethical Decision Making in Electronic Piracy: an Explanatory Model based on the Diffusion of Innovation Theory and Theory of Planned Behavior. *International Journal of Cyber Criminology (IJCC)* ISSN: 0974 – 2891 July – December 2011, Vol 5 (2): 836–859
- Peace, A., Gallette, D. and Thong, J. (2003). Software Piracy in the Workplace: A Model and Empirical Test. *Journal of Management Information Systems*, 20(1), 153-177.
- Rose, L., (2006). The world's best-paid actors and actresses. Available from: www.forbes.com [Erişim Tar. 2 Kasım 2020].
- Tan, B. (2002). Understanding consumer ethical decision making with respect to purchase of pirated software. *The Journal of Consumer Marketing*, 19(2). 96-111.
- Sykes, G., & Matza, D. (1957). Techniques of neutralization: A theory of delinquency. *American Sociological Review*, 22, 664-670.
- Wright, B. C. (2013). *Altruism and Depression: Exploring this relationship and mechanism behind it*. North Texas University Unpublished Doctoral Thesis.